בסייעתא דשמיא

גליון

מעדני מלך

להפצת תורת ותולדות רבינו
בעל ה"תוספות יום טוב"
זיע"א ועכי"א

גליון קמ"א | חודש כסלו | תשפ"ז

דבר המלך ודתו

פנינים נפלאים מתורת רבינו בענינא דיומא
בטעם שעושין זכר בעיקר לנס של פך השמן

ביומין דחנוכה מצינו שני עניינים שאירעו בימים ההם:

הא', חנוכת המזבח, וכדאיתא ב**תוספות יום טוב** (מגילה פ"ג, מ"ו) שהחשמונאים מצאו את המזבח משוקץ ובנאוהו מחדש, וכן גמר מלאכת המשכן היה בחנוכה, וכדאיתא במגן אברהם (סימן תר"ע סק"ג) בשם דרכי משה (שם אות א) ואכן מהאי טעמא נוהגים לקרות בחנוכה את פרשת הקרבת הנשיאים בחנוכת המשכן, כי אז נשלמה מלאכת המשכן (עי' טור סימן תרפ"ד). הב' נס הנרות שהיה בחנוכה שדלקו שמונה ימים, במקום שהיה להם לדלוק יום אחד.

ומן הראוי להביא בכאן דברי **הרמב"ן** ז"ל בפר' בהעלותך (במדבר ח, ב) אשר מתוכם נראה להדיא השייכות בין חנוכת המשכן להדלקת הנרות, וז"ל: "לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא, ולא שבטו. אמר לו הקב"ה: חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות בוקר וערב, עד כאן לשון רש"י. ולא נתברר לי למה נחמו בהדלקת הנרות וכו' אבל ענין ההגדה הזו לדרוש רמז מן הפרשה על חנוכה של נרות שהיתה בבית שני, על ידי אהרן ובניו, רצוני לומר חשמונאי כהן גדול ובניו" עיי"ש באורך.

עכ"פ מבואר מזה דבחנוכה יש שני עניינים, חנוכת המזבח ונס הנרות. והנה עינינו הרואות אשר מנס הנרות עושים עיקר גדול יותר מן הענין השני. והטעם לזה נראה לי, דהנה נרות חנוכה רומזים על אור התורה כידוע, ולכן עושים עיקר מנס הנרות, לרמז דלימוד התורה עדיף על הכל, אפילו על בנין המזבח [על דרך שאמרו חז"ל (שבת קיט:) אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית המקדש, ועל דרך שכתב בספה"ק ייטב לב על הפסוק (בראשית מח, כ) וישם את אפרים לפני מנשה, דאפרים היה עוסק בתורה ומנשה היה עומד לפני יוסף אביו. ולרמז בא דעסק התורה קודם לכל דבר, ולכן הקדים יעקב את אפרים למנשה] עכ"ד.

ועל פי זה נראה לי ליישב מה שהקשו המפרשים, אהא דקיימא לן להלכה (שו"ע סימן תרפב ס"א בהג"ה) דמי ששכח לומר על הניסים בברכת המזון, אומר בסופו "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה". ולכאורה כיצד מבקשים שיעשה לנו הקב"ה ניסים, והא אין מבקשין על נס, אכן להנ"ל י"ל שפיר, דנתבאר שעיקר נס חנוכה הוא מה שנתרבה אור התורה שזה מרומז בנס הנרות, ועל לימוד התורה אנו צריכים וחייבים להתפלל שיתרבה, ולכן ראוי לבקש "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים" וכו', שעל ענין לימוד התורה ראוי וצריך לבקש.

תורת יעקב (להגה"ק רבי יעקב סג"ל פראגער זצ"ל אבד"ק אדא חתן הגה"ק בעל המהר"ם שיק זצ"ל)

הגליון יוצא לאור עולם ע"י
מכון תוס' יו"ט המבואר
לקבלת הגיליון באימייל, וכן לתגובות או לתרומות והנצחות:
machontosfosyomtov@gmail.com

דבר המערכת

דברי חיזוק והתעוררות במשנת רבינו התוי"ט
נר מצוה ותורה אור- בלימוד משניות

הנה כל מועד ומועד יש לו סגולה מיוחדת, וכשמגיע היו"ט חוזר וניעור הרושם שעשה אז בעת שנעשה הנס אשר בעבורו הוקבע, ואפשר איפוא להמשיך אותו הדבר למה שהוא מסוגל לזמן הזה. חג החנוכה סגולתו המיוחדת לזכות בכתרה של תורה, וכדלהלן:

הרה"ק בעל **הרוקח** אומר: דתיקנו בחנוכה ל"ו נרות כנגד האור הראשון ששימש לאדם הראשון ל"ו שעות. וכתב על זה **הבני יששכר** (לחנוכה מאמר ב אות ח): הנך רואה מדבריו ז"ל שכל דבריו דברי קבלה מפי אליהו ז"ל **שהארת המצוה נר חנוכה הוא מהארת אור הגנוז** ונקבע לדורות ברוח הקודש מפני שידעו דבכל שנה יתגלה האור ההוא. על כן קראו לימים האלה חנוכה שהוא חינוך והרגל על לעתיד - גאולה העתידה, שאז יתגלה לנו האור הגנוז בשלימות. ונגנז האור ההוא בתורה (ראה דגל מחנה אפרים פר' בראשית בשם מרן הבעש"ט הק' זצ"ל) **ונר חנוכה הוא חינוך והרגל לאור ההוא, ועל כן הוא "מסוגל לתורה"** עכ"ד יעו"ש.

ובדרך מליצה נהגו לומר (עפ"י הגמ' בשבת כא:) "מאי חנוכה? דתנו רבנן" ללמדך שמהותם של ימי החנוכה היינו לימוד התורה (ראה תפארת שלמה לחנוכה ד"ה גדולים).

כיוצא בזה מסופר, שלאחר הדלקת נרות חנוכה היה שח הרה"ק **החידושי הרי"ם** זצ"ל לחסידיו: הרה"ק **המגיד מקאז'ניץ** זצ"ל שאל פעם את אחד מחסידיו אחרי התפילה האם קורה אצלו לפעמים שאחרי התפילה הוא מתיישב ללמוד בסוגיא שהיה לו בזה קושיות ולא הבין כראוי, האם הוא מנסה ללמוד ולהבין הסוגיא אחר התפילה, ולא הבין החסיד מה כוונת רבו בזה, ואמר לו הרבי, היות שאתה מבקש ומתפלל בתפילת שמו"ע "חננו מאתך חכמה בינה ודעת" ואם יהודי אינו מאמין שיוכל לפעול בתפילתו שאכן יזכה להבין ולחכמה ודעת, איך יכולה התפילה באמת לעזור לו.

המשיך החידושי הרי"ם ואמר לחסידיו: אחרי הדלקת נר חנוכה צריך לעסוק בתורה, כי נר מצוה ותורה אור, כל מצוה מעורר האור של תורה, ובפרט מצוות נר חנוכה שזה לבד מצוה מאירה הרי היא מעוררת ביותר את אור התורה, על כן יש ללמוד אחר הדלקת הנרות (שיח שרפי קודש, חנוכה אות יב).

החכם עיניו בראשו להתחזק ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה בימים אלו, ובפרט בענין **לימוד המשניות** שע"י הלימוד הזה מתעורר חלק הנשמה שמשנה אותיות נשמה שידע שהוא חלק אלוקי ממעל ודה כל המטרה שאדם ידע מה תכליתו בעוה"ז ועכשיו בחנוכה הזמן גרמא כמו שכתב בספה"ק תפארת שלמה שהשמן אותיות נשמ"ה, וע"ז שמדליק נרות חנוכה בשמן זוכה שיתעורר חלק הנשמה, להיפך ממה שאמרו היונים לכתוב שאין לכם חלק באלוקי ישראל רק אדרבה צריך שידע שכל אחד מישראל יש לו חלק אלוקי ממעל, כמו שאנו אומרים כל יום בתפילה אלוקי נשמה שנתת בי טהורה היא וכו' ולכן צריך להשתדל להוציא ולגלות את חלק הנשמה שטמון בו ולגלות הכוחות שלו.

ובספר **מדרשו של שם** כתב בזה רמז נפלא, וז"ל: **שמ"ן זי"ת בגימטריא משניו"ת** עה"כ, לרמוז כי לימוד המשניות מסוגל מאד לנשמה להאיר אותה, כי נשמ"ה אותיות משנ"ה, והלימוד במשניות דומה לשמן זית זך כתית למאור להעלות נ"ר תמיד, היא הנשמה כדכתיב נ"ר ה' נשמת אדם עכ"ד ודפח"ח.

ויש להוסיף טעם נוסף ללימוד משניות בעת הזאת, דבימי החנוכה הללו מורגשים בחסרון בית המקדש - ולימוד משניות הוי גורם לקרב את הגאולה, וכדאיתא במדרש רבה (ויק"ר פר' צו) אין כל הגליות הללו מתכנסות אלא בזכות המשניות וכו', וכי יש מנחה טהורה וקמיצה והקטרה בבבל, אלא אי זו, זו משנה, אמר הקב"ה הואיל ואתם מתעסקין במשנה כאילו אתם מקריבין קרבן עכ"ל.

ולפי זה הזמן גרמא להתחזק ללמוד וללמד להרבות פעלים בלימוד משניות, ובפירושו הטהור של רבינו בעל **התוס' יו"ט**, ובפרט שבדורנו אחרי שיצא לאור הביאור "ששון יו"ט" הוי דבר השוה לכל נפש, וכל אחד יכול להשביע נפשו ורצונו במים מתוקים של תורה.

ויה"ר שנזכה לראות בעינינו בהדלקת המנורה הטהורה בבית המקווה במהרה בימינו אכי"ר.

מעדני יו"ט

לקט משובח ונבחר עפ"י דברי רבינו על סדר הפרשיות התורה

פרשת וישלח:

האחרון שאינו סוף: ההוכחה מפרשתנו לבניין הבית השלישי

וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה וְאֶת לֵאָה וְיַלְדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרֹנִים (בראשית לג, ב).

על הפסוק הזה אומר המדרש (ב"ר פרשה עח, ח): "הדא אמרה (זאת אומרת): אחרון אחרון חביב". ויש להתבונן: מה העומק והחידוש באמירה זו של המדרש?

ניתן לבאר זאת כך: הנה על בניין בית המקדש השני נאמר בנביא (חגי ב, ט): "גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן". האפיקורסים והכופרים מצאו בכך מקום לטעות ולהטעות, וטענו שמכיוון שהנביא קורא לבית השני "הַבַּיִת הָאַחֲרוֹן" - משמע שזהו הבית הסופי, וחלילה אבדה תקוותם של ישראל לבניין בית שלישי.

אך בעל **ה'תוספות יום טוב'** (דמאי פ"ז מ"ג) מוכיח את טעותם דווקא מהפסוק שלנו. התורה אומרת "וְאֶת לֵאָה וְיַלְדֶיהָ אַחֲרֹנִים", ומיד לאחר מכן מוסיפה שוב: "וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרֹנִים". מכאן ראיה מוחצת שגם אחרי שהכתוב קורא לדבר מסוים בשם 'אחרון', ייתכן שיהיה עוד דבר אחריו שייקרא אף הוא 'אחרון'. התואר 'אחרון' אינו מסמל בהכרח סוף שאין אחריו כלום, אלא בא לבטא חביבות וייקר: מי שחביב במעלתו נקרא 'אחרון', ומי שחביב עוד יותר נקרא שוב 'אחרון'.

לאור זאת, דווקא מפסוק זה אנו שומעים בשורת נחמה וראיה לבניין בית המקדש השלישי המקווה לנו במהרה. שהרי ידוע ליודעי ח"ן (חכמת האמת) כי הבית הראשון מכוון כנגד לאה אמנו, והבית השני מכוון כנגד רחל אמנו. והנה, הבית הראשון מכוון גם כנגד אברהם אבינו שקרא למקום המקדש 'הַר', והבית השני כנגד יצחק שקראו 'שָׂדֶה'. ואילו הבית השלישי שייבנה במהרה בימינו, מכוון כנגד יעקב אבינו שקראו 'בַּיִת', ולכן הוא נקרא "בֵּית יִשְׂרָאֵל" (כמבואר בפסחים פח.). הבית השלישי יכלול בתוכו את מעלותיהם של שני הבניינים הקודמים ויתעלה עליהם.

וזהו עומק הברכה שבירכו הזקנים את בועז (רות ד, יא): "יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל". כלומר, רחל ולאה מרמזות יחד על הבית השלישי - 'בית ישראל'. ומכיוון שראינו בתורה שאצל שתיהן נכתבה המילה אַחֲרֹנִים פעמיים ברצף, נשמעת מכאן ההבטחה שגם אחרי הבית השני שנקרא 'אחרון', עתיד להיות עוד 'אחרון' - הוא בית המקדש השלישי שייקרא על שם יעקב-ישראל.

וזו כוונת המדרש באומרו "הדא אמרה" - מפסוק זה ממש אנו שומעים ולמדים את הכלל ש"אחרון אחרון חביב": בכל מקום שנאמר 'אחרון', אין זה סוף פסוק שנגוזה בו התקווה חלילה, אלא ישנו עוד 'אחרון אחרון' שמגיע אחריו, והוא החביב והנשגב מכולם. הבן הדבר.

(אגרא דפרקא)

פר' וישב:

הכל הולך אחר המקבל

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף (בראשית לז, א-ב).

ה'תוספות יום טוב' (אבות פ"א מ"ג) מסביר מדוע נקרא יצחק אבינו בשם 'פחד יצחק' - משום שהיה מפחד תמיד שמא יחטא נגד ה' יתברך.

לאור זאת יש לבאר את הכתוב "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו", שכוונתו היא שיעקב אבינו ישב ודבק במידת ה'מגור' והפחד של אביו, באותה יראת שמים עמוקה. ובזכות יראה זו, זכה מיד להמשך הפסוק: "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף"; שהרי שלמה המלך אומר (משלי י, כז) "יִרְאַת ה' תּוֹסִיף יָמִים", ומכיוון שיעקב אחז ביראת ה', התווספו לו ימים וחיים, וזהו סוד השם 'יוֹסֵף' המרמז על תוספת.

על פי יסוד זה יובן עומק המדרש הידוע: "ביקש יעקב לישב בשלווה, קפץ עליו רוגזו של יוסף". הרי ידוע ששכר המצוות ניתן לאדם בעולם הבא, אך פירותיהן נאכלים גם בעולם הזה. אם כן, בדין הוא שהיה יעקב ראוי לישב בשלווה בעולם הזה ובעולם הבא. אלא שהשלווה תלויה לחלוטין בדרך שבה האדם מקבל את מאורעות חייו. אילו יעקב היה מקבל את היעלמותו של יוסף באמונה מוחלטת שהכל לטובה - בדיוק כפי שיוסף עצמו קיבל זאת (כשאמר לאחיו "וְעַתָּה אַל תֵּעָצְבוּ... כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹקִים לִפְנֵיכֶם") - הרי שהיה מתקיים בו שכר המצווה של "לְמַעַן יִיטַב לָךְ" גם בעולם הזה, כשם שהתקיים אצל יוסף. אך מכיוון ש"קפץ עליו רוגזו של יוסף" - ויעקב שקע ברוגז, בצער ובאבלות על המאורע - ממילא השכר של "לְמַעַן יִיטַב לָךְ" נדחה עבורו לעולם שכולו טוב, לעולם הבא, ולא התממש בעולם הזה. מכאן למדנו שהכל הולך ונקבע לפי האופן שבו המקבל מגיב למאורעות.

לאור זאת, מיושבת קושיה עצומה: הרי יוסף יצא לדרך באותו יום כדי לקיים את מצוות כיבוד אב, כשיעקב ציווה עליו "לֵךְ נָא רְאֵה אֶת שְׁלוֹם אַחֶיךָ". כיצד ייתכן שאירע לו נזק כה נורא והוא נמכר לעבד, והרי במצוות כיבוד אב ואם התורה מבטיחה "וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ"? אלא שלפי האמור הכל מיושב היטב: הקדוש ברוך הוא דן את יוסף לזכות, ויוסף עצמו חי בתודעה ש"כל דעבדין מן שמיא לטב עבדין" (כל מה שעושים משמים לטובה הוא). ואכן, המכירה הייתה באמת לטובה והובילה להצלתו ולהצלת משפחתו, ולבסוף זכה יוסף בשלמות לאותה שלווה מובטחת בעולם הזה ובעולם הבא גם יחד.

(בן פורת יוסף - לבעל ה'תולדות יעקב יוסף')

לחנוכה:

אף שנתנו בהם פתילות עבות נשתייר מעט

נודעת בישראל קושיית מרן **הבית יוסף** זי"ע (או"ח סי' תר"ע) למה תיקנו חנוכה שמונה ימים, הרי ביום הראשון לא היה כל נס, שהרי היה בפך כדי להדליק יום אחד, ואם כן היו צריכים חכמי אותו הדור לתקן חנוכה רק שבעה ימים - מיום כ"ו ואילך שבו התחיל הנס.

לתרץ קושיית הבית יוסף, יש לומר על דרך שכתב **הט"ז** (או"ח סי' תר"ע), שנעשה נס גם ביום הראשון, שנשתייר מעט מן השמן, כדי שיחול עליו הברכה. וראיתי בהגהות **מהרב"פ** שתמה, הרי על כרחך נשתייר בו מעט שמן בלא נס, שהרי שיערו חכמים חצי לוג מלילי טבת הארוכים, אולם לילי כסליו קצרים יותר, ועל כרחך נשתייר.

ונראה לי לתרץ, לפי מה שכתב ה**תוס' יו"ט** במנחות (פ"ט) בשם הירושלמי, דבימות הקיץ היו עושה פתילות גסות, ובימות החורף פתילות דקות עיי"ש, אלמא דשיערו הפתילה מדי לילה בלילה בכדי שיתבער החצי לוג שמן כולו, ואם כן צריך לומר דמסתמא גם ביום הראשון נתנו בו פתילה עבה בכדי שיתבער כולו כדרך שהורגלו בשאר לילות, ועל כרחך מה שנשתייר בו מעט שמן, היה על פי נס כדברי הט"ז, ואתי שפיר.

(ערוגת הבושם)

ששון יום טוב

מטעמת מהביאור הנפלא "ששון יו"ט" שבהוצאתנו - המבאר דברי התוי"ט

לבקשת רבים מקוראי הגליון, מביאים אנו טעימה מהפירוש הנפלא "ששון יום טוב" המבאר את דברי רבינו התוס' יו"ט - בשילוב תיבות הביאור בתוך דבריו.

בחרנו להגיש בפני הקוראים פירוש על דברי רבינו במסכת אבות (פרק ה' משנה ז) - הקשורים לפרשיות השבוע בשאילת יעקב אבינו את רועי הצאן של חרן, בשלום לבן בן בתואל הארמי.

יש לציין שמפאת קוצר היריעה הבאנו רק את הפירוש המשולב בתוך התיבות, ורק מקצת מתוך ההערות המחכימות המעטרות את הפירוש, ויותר ממה שכתוב כאן מבואר ומפורט בספר עצמו, ישמע חכם ויוסף לקח - ללמוד בספר עצמו - בבחינת אותיות מחכימות, וימצא נופת צופים וכל טעם.

על מה שלא שמע - אומר לא שמעתי

שנינו במשנה מסכת אבות (פרק ה משנה ז): שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם, חכם אינו מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה ואינו נכנס לתוך דברי חבירו ואינו נבהל להשיב שואל כענין ומשיב כהלכה ואומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי ומודה על האמת וחלופיהן בגולם.

ופירש **ר' עובדיה ברטנורא**: ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי - אם פוסק דין מן הסברא מדעתו לא יאמר כך שמעתי מרבותי. ומצינו באנשי חרן (בראשית כ"ט) כששאל מהם יעקב השלום לו, אמרו לו שלום, והנה רחל בתו באה עם הצאן, כלומר, זה אנו יודעים, ואם תשאל יותר, הנה רחל בתו באה עם הצאן והיא תגיד לך, כי אנחנו לא ידענו יותר מזה.

קושי' על פי' הר"ב הלא אין זה אלא מדת האמת

ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי. פי' הר"ב אם פוסק דין מן הסברא מדעתו, לא יאמר כך שמעתי מרבותי ע"כ. ותמיהני דזו מדת כל אדם שלא לשקר, כל שכן בפסק דין שיתלה עצמו באילן גדול, ואולי השומעים יסמכו עליו מפני ששמעו שזה קבל כך, ונמצא מכשיל הרבים שאפשר שאין הדין כך. גם הראיה שהביא מאנשי חרן אינו ענין לנדון זה כלל [נראה כוונתו דעל שאלת יעקב על שלום לבן, למה שישקרו ויאמרו דבר בשם לבן שלא אמרו].

והרמב"ם פי' ולא יתפאר במה שלא ידע, והוא אמרו על מה שלא שמע אומר לא שמעתי [וכדאמרו במסכת דרך ארץ זוטא (פרק ב'): ואם חפצת ללמד אל תאמר על מה שלא שמעת שמעתי, ואם שאלוך דבר קטן ואי אתה יודע בו אל תבוש לומר איני יודע, ואם שנית לך ולא שמעת אל תבוש לומר שנה לי, ואל תשא פנים לעצמך לומר שמעתי, עשה דברים לשום פעולתן לדבר בהם לשמים] ע"כ. ועל זה יצדק ראיית אנשי חרן שאם בדרך ארץ הוא כך [ר"ל דבאנשי חרן אנו רואין שעל מה שלא ידעו, אמרו לא שמענו, ואם בדרך ארץ כך, אע"פ דלא שייך ביה הא דאמרו שאם יאמר שמעתי לא ילמוד ויכנס ויצא ריקם, ק"ו בעניני חכמה ותורה שע"י שיאמר שמעתי, לא יגיע לידי לימוד], ק"ו בעניני חכמה ותורה:

בס"ד

קריאה לשותפות במפעל קודש

לאלפי קוראנו היקרים, ב"ה למעלה מעשור זוכים אנו להוציא לאור את הגליון החשוב 'מעדני מלך', המאיר מזיו תורתו של **רבינו בעל התוספות יום טוב** זיע"א. אנו פונים אליכם בקריאה נרגשת להירתם ולסייע בידי עמלי התורה.

עלון זה אינו רק בבחינת לימוד תורה גרידא, אלא הוא מהווה כלי לחיזוק שני עניינים חשובים ביותר:

- **הפצת תורתו** העמוקה והרחבה של רבינו התוי"ט בכל תפוצות ישראל.
- **חיזוק עמוד התפילה** ועניין השתיקה המוחלטת בעת התפילה וקריאת התורה, כפי שהתוס' יום טוב הקפיד עליה בדקדוק נמרץ.

הצטרפו נא אלינו להיות שותפים במפעל תורני זה! ובזכות **תרומתכם הקדושה**, תזכו שתעמוד לכם זכותו הגדולה של בעל ההילולא **רבינו התוספות יום טוב** זיע"א, שיום פטירתו חל בו' באלול, לברכה וישועה בכל ענייניכם.

למעוניינים, ניתן להקדיש עילוי נשמה, זיווג הגון, רפואה שלימה או כל ישועה אחרת, בסכום של $50 **ומעלה**, והדבר יצוין על גבי העלון הקדוש.

נא לפנות machontosfosyomtov@gmail.com

בהוקרה ובברכה

מכון תוס' יו"ט המבואר

סיפורים נפלאים ישועות ונחמות בזכות הזהירות מלשוחח בשעת התפילה כתקנת רבינו התוס' יו"ט

ההצלחה, הפרנסה והרפואה הפלאית - בזכות הקבלה שלא לדבר בשעת התפילה

בהיותי ילד התגוררתי בחוץ לארץ. לצערי, בשנים הסמוכות לגיל מצוות לא הייתה עבורי מסגרת לימודים מתאימה, והייתי שרוי במצב של שקיעה בתוך עצמי. בגיל בר מצווה זכיתי לעלות לארץ ישראל עם שאיפות טובות להתעלות בתורה ובמידות, אך מצבי היה מורכב מאוד; כמעט לא היו לי מושגים בסיסיים בלימוד, ונראה היה שאין לי שום סיכוי להצליח בארץ, לא בלימודים ולא בהתבססות כללית.

בחסד ה' התקבלתי לאחת הישיבות הקטנות, אך זמן קצר לאחר שנכנסתי לשיעור א' שקלו בהנהלה להוציא אותי, משום שפשוט לא היה לי מה לחפש שם מחמת רמתי הלימודית הנמוכה. בסייעתא דשמיא הוחלט להשאיר אותי, אך בסוף השנה הודיעו לי שאין טעם שאעלה לשיעור ב', ועליי להישאר שנה נוספת בשיעור א' - דבר שכידוע עלול לרסק בחור לרסיסים. הפלא הגדול הוא שלאחר כשלוש שנים נוספות בישיבה קטנה, הפכתי לאחד הבחורים הטובים בישיבה, עליתי בשעטו"מ לישיבה גדולה והמשכתי לעשות חיל בלימודיי.

לאחר מכן, כשהגעתי לפרק השידוכים, זכיתי להינשא לבת חו"ל. על פי הנתונים הטבעיים והמציאות הפשוטה, לא היה לנו שום סיכוי הגיוני למצוא מקור פרנסה בארץ. למרות זאת, בניסים גלויים זכינו שמעולם לא חסר לחמנו. זכינו להשיא את כל בנינו ובנותינו מבלי להזדקק כלל לגמ"חים! יתרה מכך, גם לאחר שזכינו להשיא שלוש בנות ברצף ללא חובות כלל, נותר בידינו מקור הכנסה גדול וקבוע למחיה.

במבט לאחור, קשה לי להבין מדוע מן השמיים זכינו לשפע כזה. כיוון שפסקה נבואה לא נוכל לקבוע דברים בוודאות, אך נראה בעליל שהעובדה שעמדה לי היא שזכיתי מצעירותי להתאמץ לקיים את ההלכה של כבוד בית הכנסת ובית המדרש כפשוטה - דהיינו, שלא לשוח כלל שיחת חולין בשעת התפילה ובמקדשי המעט.

מעניין לציין שאף שקיימתי זאת כהנהגה פרטית, זיכני הבורא ואנשים רבים שראו זאת והבינו שהדבר אפשרי, החליטו לקבל על עצמם הנהגה זו גם כן. מאז שזכו לכך, הם התבטאו באוזניי בביטויים נדירים: "ההנהגה הזו הצילה את חיי", "מאז אני מוצא טעם בלימוד", "מאז אני זוכר את מה שאני לומד", "יש לי כוונה אחרת בתפילה וריכוז ברמה אחרת", ועוד כהנה וכהנה.

ראוי להוסיף שיש הסבורים בטעות שהנהגה זו עלולה לפגוע באנשים, למשל כאשר פונים אליך בבית הכנסת או בבית המדרש בענייני חולין ואתה אינך עונה. אולם הניסיון מוכיח שאין הדבר כן כלל וכלל! אדרבה, כאשר אדם פונה אליך, ואתה משיב לו בחיוך רחב ובצניעות: "אני נוהג שלא לדבר בבית המדרש" - תגובה זו מעוררת רק הזדהות והערכה, ולא חלילה להפך. אני מעיד על עצמי שנהגתי כך תמיד, ומעולם לא אירע לי שהתגובה מן הצד השני לא הייתה חיובית ומכבדת.

נקודה נוספת שאני מבקש להוסיף: מטבעי ניחנתי בזיכרון חלש מאוד. אינני מצליח לזכור אפילו מספר טלפון אחד, וגם שמות של אנשים אני נוטה לשכוח. ובכל זאת, זכיתי לסייעתא דשמיא מופלאה בזיכרון תלמודי. ההסבר לכך פשוט, שהרי מפורש בשולחן ערוך (יורה דעה סימן רמ"ו, סעיף כ"ב): "ברית כרותה, כל הלומד בבית המדרש לא במהרה הוא משכח". וכידוע מה שאמר על כך הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל: הברית הזו מתקיימת דווקא כאשר בית המדרש אכן נשמר כ"בית מדרש", ודוק היטב.

לסיום, ברצוני לשתף שבמהלך חיי הייתה תקופה שבה חליתי ל"ע. דעת הרופאים בארץ הייתה שאין למחלתי תרופה, והוטסתי לחו"ל. כשהגעתי לשם, נכנסתי לבית החולים כשאני הולך על רגליי. הפרופסור שעבר על האבחונים נדהם ואמר שלפי התיק הרפואי, גם בתסריט האופטימי ביותר הייתי אמור להגיע על אלונקה. בסייעתא דשמיא, באותם ימים רבים התעוררו לזכותי והתחזקו בשמירת קדושת בתי מקדש מעט. ברוך השם, בדרך נס התרפאתי לחלוטין, בדיוק בזמן שהרופאים סברו שימיי ספורים עד כדי כך שאושרה לי תעודת נכות לצמיתות, המזכה אותי בקצבה של למעלה מ-5,000 ש"ח בחודש.

ברור לי לחלוטין שכל מי שייקח על עצמו הנהגה קדושה זו - יזכה לראות ניסים ונפלאות, כפי שמעידים רבים.

ויהי רצון שנזכה כולנו לקיום שמירת בית המקדש השלישי, בגילוי כבוד מלכותו עלינו בקרוב.

(מכתב מבעל המעשה הרב נ.נ. ב"ב - גל' קדושת בתי מקדש מעט)

מחאת כבוד התפילה שהצילה חיים והרעידה את העיירה

ר' מנשה, יהודי תושב עיירה סמוכה למונסי שבארה"ב, היה בעיצומו של תהליך חזרה בתשובה בהשפעת נדיב מוכר ממונסי.

עם תחילת דרכו, החל ר' מנשה להתפלל במניין בבית הכנסת הסמוך למקום מגוריו. אולם, הוא נחרד לגלות תופעה שלילית שרווחה במקום: אנשים דיברו בחופשיות בשעת התפילה ובעת קריאת התורה. הוא לא הצליח להבין כיצד ייתכן שבמקום קדוש כל כך, שבו עומדים בתפילה לפני אלוקים חיים, מסוגלים מתפללים לנהוג בקלות ראש ובזלזול כה צורם.

בכאבו, תינה ר' מנשה את צערו בפני אותו נדיב שקירבו לתורה. הגביר התייעץ עם רבו, וייעץ לר' מנשה שיחשה בינתיים. הנימוק היה פשוט: מכיוון שהוא מתפלל חדש בקהילה, סביר להניח שדבריו לא יישמעו ולא יתקבלו. ר' מנשה סבר וקיבל.

אולם, בקריאת התורה של יום חמישי, י' בניסן תשפ"ד, התרחש אירוע שהפר את השתיקה. אחד מחשובי הקהל התכבד בעלייה לתורה, ובמהלך הקריאה עצמה החל - בשיא החוצפה - לשוחח עם חברו. ר' מנשה לא יכול היה לסבול זאת יותר. מקירות לבו הוא החל לזעוק מחאה אדירה על ביזיון התורה וחילול הקודש. קריאת התורה הופסקה כמובן, ומהומה רבתי פרצה בבית הכנסת.

העולה החצוף פנה לר' מנשה בעזות פנים וצעק: "אתה חדש פה וכבר מביע דעות? מי אתה שתגיד לנו מה לעשות כאן! אצלנו מדברים בשעת התפילה וקריאת התורה, ואם זה לא מוצא חן בעיניך - תסתלק מכאן וחפש לך מקום אחר!". ואכן, ר' מנשה סגר את סידורו ויצא מיד מבית הכנסת, עוזב מאחוריו את המקום שבו חולל כבוד התפילה.

את השבת שלאחר מכן, "שבת הגדול", עשה ר' מנשה הרחק משם, בפלורידה, אצל משפחה חרדית שהזמינה אותו להתארח בחג הפסח.

והנה, באותה שבת קודש, י"ב בניסן, אירע פיצוץ עז בבית הכנסת המדובר במונסי (תרתי משמע). הדי הפיצוץ החרידו את כל הסביבה. בית הכנסת נהרס כליל, ולמרבה הכאב והזעזוע, גם ארון הקודש וספרי התורה שבו עלו בסערה השמימה, רחמנא ליצלן. בחסדי שמים ובנס גלוי לא היו פגיעות בנפש, שכן בית הכנסת היה ריק מאדם באותה שעה.

מחקירת המשטרה שהחלה מיד התברר כי מקור הפיצוץ היה בבלוני גז שהיו צמודים למבנה. אך הנתון המטלטל ביותר שנחשף בחקירה היה זהותו של האחראי לתקלה: התברר כי אותו אדם שהתחצף לר' מנשה ועלה לתורה ביום חמישי, הוא זה שטיפל בבלוני הגז לפני שבת. ברשלנות פושעת, הוא התקין את שסתום הגז שלא כראוי, מה שהוביל לדליפה ולפיצוץ ההרסני.

מיותר לציין כי כל מתפללי אותו בית כנסת היו מזועזעים עד עמקי נשמתם ממה שאירע. איש לא היה יכול להתעלם מהקשר הישיר והמצמרר שבין הדיבור והזלזול בתפילה - לבין הפיצוץ שהחריב את המקום, והציבור כולו החל בעריכת חשבון נפש נוקב.

את התחושה הכללית סיכם היטב אחד המתפללים שהתבטא: "זלזול בשסתום הפה - הוא שגרם לקלקול בשסתום הגז".

(גל' איש לרעהו)

הגליון נתנדב לע"נ **הרה"ח ר' חיים בן הרה"ח ר' משה** ז"ל נפטר ז"ך כסלו ת.נ.צ.ב.ה

הונצח ע"י בנו **הרה"ח ר' יהונתן אלכסנדר ישראל** שליט"א